

31. MEDZINÁRODNÉ PREHLADY

Metodické vysvetlivky

Od roku 2004 Štatistický úrad Slovenskej republiky poskytuje svojim používateľom v rámci medzinárodných porovnaní vybrané ukazovatele, ktoré sú vypočítané na základe porovnateľnej metodiky. Patria sem hlavne štruktúrálné ukazovatele, ktoré zostavuje Eurostat z údajov zasielaných z národných štatistik.

Údaje za Európsku Úniu (EÚ-27) sú od roku 2020 bez Spojeného kráľovstva.

Definície

Stredná dĺžka života v určitom veku je počet rokov, ktoré v priemere ešte prežije osoba v príslušnom veku za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia.

Dosiahnutá úroveň vzdelania vyjadruje podiel ľudí vo veku 25 až 64 rokov s dokončeným minimálne stredoškolským vzdelaním na celkovom počte osôb v tomto veku.

Miera ekonomickej aktivity vyjadruje podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (pracujúci a nezamestnaní) z celkového počtu obyvateľstva vo veku 15 rokov a starších.

Miera zamestnanosti vyjadruje podiel zamestnaných osôb vo veku 20 až 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva tej istej vekovej skupiny.

Miera zamestnanosti starších pracujúcich vyjadruje podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 55 – 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva rovnakej vekovej skupiny.

Miera nezamestnanosti je uvádzaná podľa výberového zisťovania pracovných síl (metodika Medzinárodnej organizácie práce, ILO) ako podiel nezamestnaných vo veku 15 až 74 rokov z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Miera dlhodobej nezamestnanosti je podiel nezamestnaných vo veku 15 až 74 rokov v dĺžke 12 a viac mesiacov z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Hodnotový index **hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (PKS)** je vyjadrený k priemeru Európskej únie, ktorý sa rovná 100 (EÚ-27 = 100). Ak je hodnota vyššia ako 100, výška HDP na obyvateľa je vyššia ako priemer Európskej únie a naopak. Údaje vyjadrené v PKS eliminujú cenové rozdiely medzi krajinami a umožňujú porovnateľnosť HDP.

Výpočet ročnej **miery rastu objemu HDP** umožňuje porovnanie dynamiky vývoja hospodárstva nezávisle od času a rôznej veľkosti hospodárstva krajiny.

Pri meraní rastu HDP v objemových jednotkách sa HDP v bežných cenách prepočíta na ceny predchádzajúceho roka a takto prepočítané objemové zmeny sa použijú na výpočet stálych cien reťazením objemových indexov. Na základe toho cenové pohyby (inflácia) neovplyvňujú mieru rastu HDP.

Produktivita práce na zamestnanú osobu predstavuje objem HDP prepočítaný na zamestnanú osobu. Produktivita hospodárstva krajiny je vyjadrená vo vzťahu k priemeru Európskej únie (EÚ-27 = 100). Ak je index vyšší ako 100, produktivita práce na zamestnanú osobu v krajine je vyššia ako priemer EÚ a naopak. Údaje vyjadrené v PPS eliminujú rozdiely v cenových hladinách krajín. Nerozlišuje sa zamestnanosť na plný a čiastočný úväzok.

Hrubé domáce výdavky na vedu a výskum sú výdavky financované podnikateľským sektorom, sektorom vysokých škôl, vládny sektorom a súkromnými neziskovými organizáciami.

Výdavky na sociálnu ochranu predstavujú finančné alebo naturálne transfery domácnostiam

alebo jednotlivcom zo systému sociálneho poistenia, s cieľom uľahčiť záťaž vyplývajúcu z voľby pred určených rizík.

Podiel obnoviteľnej energie z hrubej konečnej spotreby energie ukazuje, aké rozsiahle je využívanie obnoviteľnej energie, a implicitne mieru, do akej obnoviteľné palivá nahradili fosílna a/alebo jadrové palivá, a tým prispeli k dekarbonizácii hospodárstva EÚ.

Celkové emisie skleníkových plynov sú prepočítané na súhrnnú hodnotu pomocou ekvivalentov CO₂ a vyjadrené v tonách na jedného obyvateľa.

Index priemyselnej produkcie vyjadruje zmenu objemu produkcie v naturálnom vyjadrení. Nie je očistený od vplyvu počtu pracovných dní.

Relatívne cenové hladiny sú pomerom medzi paritou kúpnej sily a mierou obchodnej výmeny pre každú krajinu. Podiel sa vzťahuje k priemeru EÚ (EÚ-27 = 100). Ak je index relatívnych cenových hladín za krajinu väčší (menší) ako 100, príslušná krajina je relatívne „drahá“ („lacná“) v porovnaní s priemerom EÚ.

Index rodovej rovnosti (IRR) je unikátny nástroj na meranie, ktorý sumarizuje zložitosť rodovej rovnosti na základe modelu multidimenzionálneho konceptu kompiláciou jednotlivých indikátorov. Skladá sa zo šiestich hlavných domén (práca, peniaze, znalosti, využívanie času, podiel na moci a rozhodovaní a zdravie) a dvoch satelitných domén (prelínajúce sa nerovnosti a násilie). Index rodovej rovnosti meria, ako ďaleko (alebo blízko) je Európska únia a jej členské štáty od dosiahnutia úplnej rovnosti žien a mužov v danom roku. Hodnota IRR=100 by znamenala, že neexistujú rozdiely v spoločenskom postavení mužov a žien.

Index rodového rozvoja je vyjadrený pomerom indexu ľudského rozvoja žien ku indexu ľudského rozvoja mužov.

Index ľudského rozvoja bol vytvorený za účelom zdôraznenia skutočnosti, že ľudia a ich schopnosti by mali byť končným kritériom hodnotenia krajiny a nie samotný ekonomický vývoj. Index ľudského rozvoja patrí medzi agregované indikátory merajúce pokrok spoločnosti v troch dimenziách, ktoré sa týkajú zdravia, vzdelania a životnej úrovne obyvateľstva. Cieľom indexu ľudského rozvoja je zmerať dosiahnutú úroveň ľudského rozvoja jediným indexom a umožniť medzinárodné porovnanie rôznych krajín sveta.

Zdroj údajov

Údaje sú prevzaté z nižšie uvedených zdrojov. Zdroj údajov je vždy uvedený pod príslušnými tabuľkami.

1. [United Nations Demographic Yearbook, 2021](#),
[Databáza Svetovej banky](#), stav 29. 6. 2023
2. [Databáza Eurostatu](#), stav k 10. 7. 2023
3. [Databáza Faostat](#), stav k 6. 7. 2023
4. [Monthly Bulletin of Statistics Online – U. N.](#), stav k 7. 7. 2023
5. [EIGE: Gender Equality Index 2023](#)
6. [United Nations: Human Development Reports 2023](#)